

života (nielen v extrémnych situáciách - Sartre) absurdita vtŕha do nášho života vo forme otázky - "Prečo?", ktorá začína človeka znepokojovať. Cesta von z absurdity vedie buď k samovražde, alebo k hľadaniu zázrakov v absurdite (úsmev, kvet, more ...). Camusov človek nemá nádej ("Nebo je prázdne."), má však radosť, ktorá sa prejavuje v hľadaní umenia žiť. Základným atribútom Camusovho človeka je revolta (l'homme révolté), boj proti rôznym pascám (dejiny - Hegel, Sartre, marxizmus, prirodzenosť) a absolutizáciám.

Recenzované dielo je vydarenou a štandardnou iniciáciou do existencialistického hnutia ako takého a najmä do centrálnych tém a problémov Sartrovej filozofie. Autorka čitateľa didakticky orientuje, poukazuje na inšpiračný kontext danej problematiky, poukazuje na prepojenie s literatúrou, čo bolo hlavne pre francúzsku verziu existencializmu priam stigmatické. Recenzované dielo je hutne a podnetne spracované. Čitateľ v ňom, dúfame, pocíti ovzdušie, ktorým dýchal existencializmus, ovzdušie, ktoré oslobodzovalo a spôsobovalo vnútornú premenu. Čitateľ si môže z lektúry tohto diela odnieť oboje, teda poznatkové bohatstvo i čosi z inšpirujúcej atmosféry existencializmu.

Michal Chabada

Mgr. Chabada Michal
Teologická fakulta TU
Kostolná 1
814 99 Bratislava
SR

LOGIKA PRE ŠTUDENTOV HUMANITNÝCH ODBOROV

PROKOP SOUSEDÍK: Logika pro studenty humanitních oborů. Praha, Vyšehrad 1999, 175 s.

Ďalšou učebnicou logiky na našom trhu je učebnica z pera Prokopa Sousedika pod názvom *Logika pro studenty humanitních oborů*. Je napísaná pomerne prístupnou formou - podáva historický prehľad teórií hlavných predstaviteľov jednotlivých významných období v dejinách vývoja logiky.

Výklad sa začína v 1. kapitole predstavením základných pojmov používaných v logike (logika, argument, pravdivosť, premisy, záver, logická forma). Hlavné časti semiotiky - syntaktika, sémantika a pragmatika - sú takisto predstavené najprv historicky a potom v ich vzájomnom vzťahu. Toto rozlíšenie je pomerne dôležité, pretože mnohé logické systémy potom neskôr autor predstavuje a analyzuje sémanticky a syntakticky. Sousedík ďalej podrobne vysvetľuje vzťah vyplývania.

V 2. kapitole si autor podrobne všíma historický vývoj a formy logiky. Po krátkom predstavení významných období v dejinách logiky začína antickým obdobím, a to Aristotelom. Podrobne si všíma jeho náuku obsiahnutú v súbore spisov *Organon* a detaile

predstavuje obsah kníh *Kategórie*, *O vyjadrovaní*, *Prvé analytiky*, pričom niekedy používa aj neskoršie formalizácie, napríklad názvy figúr Viliama zo Sherwoodu. Samotný Aristotelov výklad logiky hodnotí Sousedík ako syntaktický a uvádza aj sémantické hodnotenie pomocou Vennových diagramov množín. Ďalej prináša náčrt náuky megarsko-stoickej školy, kde metóda zisťovania správnosti sylogizmov je takisto čisto syntaktická. v ďalšom si všima scholastickú logiku, a to najmä delenie termínov a náuku o supozícii a o vyplývaní, čo bolo v porovnaní so starovekou logikou novum. Nájde tu mnoho podnetných citátov a myšlienok, najmä W. Ockhama. Niektorých významných logikov v stredoveku si však nevšimol. Ide napr. o R. Lulla, na ktorého nadviazal aj Leibniz a ktorého predstavuje ako hlavného predstaviteľa novovekej logiky usilujúceho metódu matematiky, najmä kalkulizáciu, preniesť aj na ostatné vedy. Významný je aj Leibnizov sémantický prístup k logike. Z predstaviteľov súčasnej logiky Sousedík podrobne predstavuje Fregeho a jeho náuku a formalizáciu logiky, ako aj jeho prístup k výrokovej logike. Sousedík si pritom všima aj Fregeho symbolizmus, čo však pri použití ďalšieho systému formalizácie pri predstavení jednotlivých systémov klasickej logiky a neklasických logík môže viesť študentov skôr k zmätku ako k jasnému prehľadu.

Tým prichádzame k ďalšej kapitole, k systému klasickej logiky, kde si Sousedík všima výrokovú a predikátovú logiku. Pri výrokovej logike si všima určenie pravdivostnej hodnoty, analýzu správnosti argumentu, syntax, sémantiku a axiomatizáciu, ako aj axiomatizáciu aristotelovskej sylogistiky, čo patrí už medzi náročnejšie časti tejto učebnice.

Z neklasických logík stručne predstavuje trojhodnotovú a modálnu logiku.

Táto učebnica je písaná pomerne prístupným štýlom, mnohé pojmy sú obširne a historicky vysvetlené. Prejavuje sa aj autorova analýza jednotlivých systémov, keď rozmýšľa, z akého hľadiska boli analyzované, a sám pridáva aj ďalšie analýzy. Možno kvôli zjednodušeniu by pomohol jednotný formálny systém, bez spomenutia Fregeho symboliky, a kvôli osvojeniu jednotlivých systémov aristotelovskej, klasickej a neklasической logiky aspoň niekoľko cvičení.

Peter Volek

PhDr. Peter Volek
Telogický inštitút RK CMBF UK
Banská 28
976 32 Badín
e-mail: peter.volek@fnmail.com